

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Pars I. De Testamentis, Codicillis, & ultimis voluntatibus. Pars II. De Hærede, & Hæreditate. Pars III. De Legitima Trebellianica, & aliis Detractionibus

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1690

Disc. LIX. Senen. testamenti. De eadem materia nullitatis testamenti ratione præteritionis, quid operetur clausula codicillaris, vel Statutum loci, seù favor causæ piæ; Et an resoluta institutione ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74043](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74043)

relinquere, sed totum alteri, assignata ratione, quod cum diminutione pretii feudorum, ei dedisset totum id, quod alias ex reliqua hereditate spectare potuisset, ita servando æqualitatem, nil relinquebat.

Istud autem præsuppositum detegebatur erroneum, quoniam, licet feuda prædicta vendita essent pro longè minori pretio, quam prius valerent, atque ab ipso empta essent; Nihilominus ex accidentibus motuum popularium, ac pestis, pretium erat notabiliter diminutum, ut est regularis natura huiusmodi accidentium ex deductis per *Gratian. dist. 45. num. 12. cum sequen. & Rota decis. 65. & dec. 78. par. 2. divers. decis. 222. num. 5. par. 11. rec. & sequens*, ideoque constabat de voluntate servandi æqualitatem, atque actus corruerat ex deficiente voluntate.

Scribentes in contrarium, multa deducebant penè ad verbum transcripta ex *Cyriac. controvers. 262. præsertim ex num. 40.* ubi in similibus terminis cujusdam crediti minus veri, stante clausula conciliari; vel altera *omni modo meliori*, curatur testamentum substinere; Verum (ultra quod contrarium in supra allegatis decisionibus firmavit Rota, ejus auctoritati potius deferendum videtur); Cessabat dictæ auctoritatis applicatio ex longè diversis facti circumstantiis.

Et nihilominus dicebam sufficere, ut ex his dubium redderetur, an dicta clausula codicillaris intraret, nec nò, ut pro filio præterito immittendo ab intestato respondendum esset, dum exceptio erat clara, & incontinenti probata, turbiditas verò consistebat in replicatione, ut punctualiter *Rot. dist. decis. 526. num. 12. par. 1. rec.* Cum enim feuda prædicta vendita essent per patrem dictæ filię, ejusque viro, jure simplicis contractus emptionis, & venditionis, ac si inter extraneos, Hinc præsumptio erat pro justitia pretii, ac propterea, duo ex parte testamentarii justificanda erant; Primò scilicet dicti pretii diminutio; Et secundo, quod ea non provenerit ex ea illa circumventione, quæ intra dimidiam justa pretii licita est inter contrahentes, juxta terminos textus in *l. 2. Cod. de rescind. vend. & cap. 3. extra eod.* sed provenerit jure donationis, seu præventivæ solutionis dictæ portionis, hæreditaria, ut per testatorem, juxta alicujus Consultoris cautelam, in codicillis narratum fuit, atque puto, quod ad hujusmodi justificationem difficultas restricta esset; Incertum autem est quid in causa sequutum sit.

SENESEN. TESTAMENTI

P R O

A M E R I G H I S,

C U M

C O N G R E G A T I O N E, S U F F R A G I I

Responsum pro veritate.

De eadem materia nullitatis testamenti ratione præteritionis, quid operetur clausula codicillaris, vel Statutum loci seu favor causæ piæ; Et an resoluta institutione hæredis in fideicommissum, ac jure obli-

quo competat trebellianica ultra legitimam.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**acti series.
- 2 De clausula *omni modo meliori speciali* salvante testamentum à nullitate ratione præteritionis.
- 3 Secus ubi est *generica*.
- 4 De Statutis *Senens.* & *Lucano* in hac materia.
- 5 Quod hæc Statuta valeant.
- 6 Quod nil referat testamentum valere jure directo vel obliquo.
- 7 Quando liberi detrahant duas quartas.
- 8 Et in specie fideicommissi impliciti ob clausulam *codicillarem*.
- 9 De quaestione circa operationem clausule *codicillaris cum distinctione inter liberos*, & *extraneos*.
- 10 Quando intrret dicta quaestio, & ad quem effectum.

D I S C. L I X.

CÆSARE Instituentem hæredem universalem piam Congregationem suffragii cum substitutione Fabritii clerici, casu quo congregatio nollet acceptare hæreditatem, cum eisdem oneribus illi injunctis, relictis nepotibus ex filia præmorta cum clausula *omni modo meliori* scilicet decem, & alteri filię quodam usufructu, per dictos nepotes adversus Fabritium substitutum aduentem ob repudiationem primò instituti, præterentes nullitatem testamenti ob eorum præteritionem, pro veritate consultus. Respondi quod magnam sentiebam difficultatem contra ipsorum requirerentium præteritionem in eo, quod legitimam, vel supplementum excederet, in reliquo scilicet bestie, vel in trebellianica, quam alii desuper in partibus consulti præterebant ut saltem eis debita esset, idque ex pluribus fundamentis.

Primò propter clausulam *omni modo meliori* præcisè, ac specialiter adjectam in ipsam dispositionem factam ad favorem nepotum, ac filię respective, cum tunc censeatur ita adjectus honorabilis titulus Institutionis, ex iis, quæ cæteris relatis, habentur apud *Uald. decis. 183. repetita decis. 555. par. 1. rec. in princ. Merlin. de legitim. lib. 5. tit. 2. q. 3. num. 4. & 5. Mart. clausul. 88. par. 1. num. 5. & par. 3. claus. 56. num. 18. Barbof. claus. 95. bene Rot. in Romana hereditatis 3. Martii 1600. coram Iusto*, & admittitur supra discursu præcedenti, ubi difficultas circa istam clausulam residet, quando illa non sit adjecta in specie in ipsa dispositione facta favore ejus, qui honorandus est, sed est generica, & adjecta in principio vel sine inter clausulas generales, ut potè ad alios effectus referibilis, aliamque operationem rectè faciens.

Secundo ob Statutum Senarum, per quod disponitur, ut quæcumque dispositio facta per parentem ad favorem liberorum, implicitum habeat titulum institutionis; Ut de consimili Statuto in Civitate Lucana *Jo. de Imol. conf. 114. relatus per Thusc. lit. S. concl. 588. n. 34.* Neque subesse videtur ratio dubitandi de hujusmodi Statutis, ubi fiant ab hujusmodi Civitatibus leges condendi facultatem habentibus, dum necessitas adhibendi dictum titulum honorabilem institutionis provenit à mera subtilitate juris novissimi, cum jus antiquum vel novum ad id non arctaret, & de consimili Statuto *disc. sequen.*

Tertiò

Tertio' clarius quoniam ut advertitur eod. disc. 6. *præced.* quoties non obstat defectus verisimilis voluntatis, ut contingit in præteritione ignoranter, vel erroneè facta, tunc nullus videtur hujus inspectionis effectus, nisi circa quasdam prærogativas competentes hæredi directo, non autem obliquo, seu fideicommissario, siquidem circa bona indifferentia, seu bursalem utilitatem, effectus est idem, quoniam ubi etiam testamentum non substinetur jure directo, sed jure obliquo codicillorum, vel fideicommissi, adhuc præteritus, qui ob testamenti nullitatem remanet intestatus hæres, aliud prætereendere non potest, nisi supplementum legitimæ, quod æque competit in altero casu.

Et quamvis dicti Consultores opinarentur nimium referre quod testamentum sustineri non posset jure directo, sed jure obliquo, ob detractionem etiam trebellianicæ, stante quod liberis competit duplex detraçtio legitimæ, & trebellianicæ; Atamen respondi quod id contineret clarum æquivocum; Dicta enim facultas faciendi duplicem detractionem rectè procedit in fideicommissio conditionali, non autem puro, quod ratione invaliditatis testamenti ob clausulam codicillarem vel aliam æquipollentem, illicd restituendum est, cum tunc, ex veriori magisque communi opinione quam sequitur Rota, & Curia duplex detraçtio non detur, ut ita distinguendo, cæteris relatis, generaliter habetur apud *Surd. decis. 251. numer. 5. Cyriac. contr. 316. num. 5. Mantuc. de conjectur. lib. 7. tit. 12. num. 31. Rot. dec. 579. in fin. par. 5. rec.*

7. Magisque in specie illius impliciti fideicommissi quod resultat à clausula codicillari vel altera æquipollenti *omni modo meliori generali Rot. apud Uld. dicta decis. 183. repetit. decis. 568. par. 1. rec. in fin. Coccin. dec. 143. repetit. dec. 66. ead. par. 1. rec. Buratt. dec. 520. n. 9. & in aliis pluries.*

Divagando item, juxta frequentiore externum stylium, iidem Consulentes nimium se diffundebant in quaestione de qua apud *Theaur. decis. 141. nu. 15. Merlin. de legit. lib. 5. tit. 2. quæst. 4. num. 8. & 10. Altograd. conf. 80. num. 20. & 21. lib. 1. Rot. dec. 405. num. 35. & seqq. par. 9. rec.* an scilicet clausula codicillaris, vel altera *omni meliori modo* sit operativa ubi sit institutus alter ex liberis, sed extraneus; Atque evagationem evagationi addendo, per speciem formalis tractationis assumebant quaestionem, an causa pia jure liberorum, vel extranei habenda sit, ita cum consueto improbo Legistarum labore replendo chartas cum copiosis allegationibus.

Dixi tamen hunc esse laborem inanem, Tum quia ex veriori sententia in eo quod est ultra legitimam filiorum cui non præjudicetur, pia causa filiorum æquali jure, non autem extranei censenda est; Tum etiam quia dicta quaestio cadit pro regulanda ambigua voluntate in casu quo agatur de præteritione ignoranter facta, quia fortè testator si scivisset, vel cogitasset ad existentiam liberorum, eos non præterisset; Id autem extraneum erat à casu, in quo præteritio erat scienter, atque non erat omnimoda, sed solum ob dictam juris novissimi subtilitatem ratione omitti honorabilis tituli institutionis, ideoque superflua, & inanis erat evagatio.

JANUEN. SUCCESSIONIS

INTER

FRATRES DE CAMPIONIS.

Discursu pro veritate.

De eadem materia invaliditatis testamenti, ob præteritionem patris; Et quid ubi post testamentum, pater præteritus præcedat testatori; Et quid in hoc disponatur per Statutum Januæ.

SUMMARIUM.

- 1 **F**acti series.
- 2 **A**n successio neporum ex fratribus sit in capita, vel in stirpes; Et quod vocatus post mortem usufructuarii, sit hæres ab initio.
- 3 **D**e dispositione Auth. ex causa Cod. de liber. præter.
- 4 **T**estamentum annullatur ob præteritionem patris.
- 5 **A**n testamentum de tempore confectionis ob præteritionem reconvalescat per mortem præteriti.
- 6 **T**estamentum conditum invalide per filiumfamilias an reconvalescat si deinde efficiatur sui juris.
- 7 **D**e Statuto Iannon. salvante testamentum à nullitate oriente à defectu præteritionis.
- 8 **D**e altero Statuto deferente successione in stirpes, juxta opinionem Accursii.
- 9 **D**e testamento condito calore iracundia remisissioè.

DISC. IX.

Joannes Jacobus Campionus, à patre adhuc vivente emancipatus, testamentum condidit, in quo ob aliquam indignationem, quam habebat cum aliquibus ex fratribus, ac etià cum patre, isto præterito, uxorem hæredem instituit quoad usumfructum, & quoad proprietatem, filios ab eisdem fratribus procreandos; Cum autem, eo post dictum testamentum supervivente, decessissent, tam uxor, quam pater, deindeque ipse obierit, superstitionibus tribus fratribus utrinque conjunctis, quorum, Alter unum, Alter tres, & Alter nullos filios legitimos habebant; Hinc orta est extrajudicialis benevola controversia, quomodo ejus successio inter istos regulari deberet; Cumque desuper pro veritate consultus essem.

Responsi, quod resolutio pendebat à puncto, validitatis, vel invaliditatis dicti testamenti; Eo enim valido existente, sequebatur, ut ille, qui nullos filios habebat, nil prætereendere posset; Aliorum verò filios habentium, adhuc inæqualis fuisset conditio, ob inæqualem numerum, ex recepta opinione *Azonis* contra *Accurs.* ut cessante concursu patruorum, sub quibus nepotes representativè concurrere debeant, attenda juris communis dispositione, filii plurium fratrum succedere debeant in capita, ex deductis per *Theaur. decis. 162.* ubi ut id procedat, tam in testata, quam in intestata successione, atque hanc opinionem sequitur *Rota ut decis. 180. & 278. part. 6. recen. decis. 600. part. 5. decis. 138. part. 7. &*